

Maktubu dì Pol jangigi nare nə Epes

Labiya dinə Pol duwa

¹ Indi gi Pol gi Mārī gidiñ paja ginə Jesu Kris duwa i gi irmə duwa. Nə jangigi i nare nənə Mārī nə dibi gwale day diwə jang nə dam mana gi ciri dì geche dì Epes lə.

² Kal Abirandi gi Mārī me Aba ciri gi Jesu Kris me piynə bidəgi didəngə me, 'yànang hilala jwam me ca.

Ladni gi Mārī àl gi nare nə bamar gi Kris daa

³ Bwanaw Mārī gi Aba ciri ìnda gi Jesu Kris abəw di jilay, dara anji 'yàndi bii gi piyə duwa gi lade gi Dúndi duwa swaa gandiw daa dara də bwarang gi Jesu Kris min.

⁴ Mārī piyndi mana gi siwə dara ba də kidinəng nare duwa dara də bamarang daa gi Jesu Kris di i pii pa gi anji wor àsa sìña sìñ. Anji piyəndi yande dara ba də kidinəng nare nə dusirəgi wusibì nə mani nə àcne hine kaw ilə sidəgi lə bədə mana gi dirəwə. I dara dwani duwa di me

⁵ Mārī iřim dusiwə pii big dara ba də kidinəng ya dindaw de dara mani nə Jesu Kris àlgı, anji ùr mani di ba àlalna yande i dara dusi duwa di lade di.

⁶ Anji àl yande dara ba də 'waginaw ìnda gi jilay dara dusi duwa di lade nañ di doy mani bam

pad di anji àl ganandi pègin di. Anji 'yàndi dusi di lade pègin di i dara də bamarang daa min gi gorndiw gi anji ùriw nañ di.

⁷ I dara də bamarang daa min gandiw me anji kidəndi daa àcna ìnda lə di i gi bare ginə Jesu duwa gi bor dodə di me anji kal dusiw hìllal mana gi àcna ìnda gi də àliw diwə. Ya ta di de me Mârñ àl gil gi dusi di lade duwa di geche nañ di anji àl gi nare di.

⁸ Mârñ 'yàndi dusi di lade di nañ sidəndi lə me 'yàndi dìrin naa nañ me 'yàndi dwana di idi yøe gi mani didəndi lə me ca.

⁹ Anji gilndi mani duwa nə budər dodə pii nə anji ùr ba àlgı di. Ta di me i dusi duwa di lade nañ di anji irim ba àldi gi Jesu Kris di.

¹⁰ Dawa di wála gi Mârñ irmiw di dara nyama mwom da, anji ha àla mani nə anji ùr ba àlgı di. Anji ha dáya mani nə anji bogi daa me nə dodə siña dìdə me pad mana gi dole min tenene gindiwə, me dole gi ta di i Kris di.

¹¹ I dara bamara ìnda gi Kris di daa min di me nə 'yonin gi mani nə Mârñ biyəndi gi bii di, dara Mârñ piyəndi pii pa siwə mana gi irmə duwa lə. Irí Mârñ kal mani nə ta di àlal yande dara anji irim anju me dusiw kaw ûre me ca.

¹² Ina yande da, kal nare yarna mani nə anji àl ganandi me gi 'waginaw gi jilay dara gasinani duwa di, dara nendı da, də 'yang i nare nə də irməng Jesu Kris diwə pii.

¹³ 'Yeni nə anə dwaya gwale siw gi i Nõ di lade di idi biləng me ca da, 'yeni kaw, anə bamar i gandiw daa min me ca. Gandiw anji me 'yeni

nə anə kala dusirəng diwə di Māři 'yàng dúndi duwa di anji biyəng gi bii di ya ba piyəng lamba de sidəngə dara 'wacnang ním.

14 Anji 'yàndi dúndi duwa di pii pa, i tandi me ha giləndi mani nə lade nañ nə anji biy gi bii ba a ha 'yágí nare duwa di. Mani nə ta di darang 'ywagi le wála gi anji dara kidəndi daa bıřin di, yande da, bwanaw jilay dara gasinani duwa di nañ di.

Amsa ginə Pol duwa

15 I dara ta di me ındi kaw, wála gi nə doy dara anə banə kal dusirəng Aba ciri gi Jesu diwə me, dwani dan di anə àl gi kwandang woni kala dusirəgi Māři diwə me ca da,

16 nə àliw Māři dóche daa dara darang. Mana gi amsa niyə da, nə ırım lə didəngə.

17 İṛi nə amsi Māři gi i Aba ciri ındi gi Jesu Kris Māři duwa di, me anji i abəw gaba dwana nañ di nə amsiw dara kalıw a 'yànang dúndi duwa di idı 'yàng dirin naa me, anji gilnəng siw pidenyə anə 'wacnanaaw ladina me ca.

18 Nə amsi Māři dəng dara ba tiñinəng didəng bam dara banə 'wacnana mani nə anji 'wagan ba nə ha 'ywagi le nə anə kal ırmə dan lə didəgi lə di. Nə amsiw dəng dara banə 'wacnana mani nə lade nañ nə woni same nə anji gamgi dara nare nə duwa di.

19 Nə amsiw dəng dara banə 'wacnana dwana duwa di geche di doy mani bam pad me, dwana di ta di wandi lə nendi nə də kalang dusirəndi diwə. Dwana duwa di ta di i di geche nañ.

20 I dwana dì ta di me àla giyè Jesu Kris siwè wála gi Mârî dimiw nim daa muni lè me uw yá nim daa chéw isèw gi abeyè me di.

21 Mana gi ta lè da, anji dam paja nè daa gechide day dìdègi lè me dündi nè àcñe gechide day pad dìdègi lè me, sumiw 'wogi dòy sumi gi 'waga gi sang ginè mani nè caga ka day bam pad me, nè wara pii kaw day bam me ca.

22 Mârî chíw mani pad mana gi dodè gidawè me, anji biyw chíw dole mana gi nare nènè Mârî duwa nè dayar mana miñ dìdègi lè me anji Kris di dòy mani bam pad me ca.

23 Nare nè ta di i ya doni gi siw de me, Kris dam lè nare nènè Mârî duwa nè dayar dam mana miñ sìdègi lè 'wongi daa telele me, Mârî siw duwa gang kaw, dam lè Kris siwè 'woniw daa telele me ca.

2

Nare nè mare gidi bìra mana gi Jesu gindiwè

1 Tanga pii da, anè i ya nare nè mare de, dara anè giñ Mârî biw bam me anè àl àcñà me ca.

2 Te bag da, anè pam i nare nè siña dìdè ka mani day nè àla me anè pam i dole ginè dündi di àcñe day gi dam mana gi siña bulè day gi siyaya lè, tandi dündi di ta di àl giyè lè nare woni giñè Mârî biw bam dusirègi lè.

3 Tanga pii da, nendi kaw, dè wunèng i ya nare nè ta di de me ca. Pii da, dè àlang i mani nè àcñe nè dè 'wacñarang niñ nè doni gi sìdèndi me dusirèndi me ùr cendi, dee nendi kaw, dè

'yang i nare nə sariya dīnə Māřī duwa ha yibəndi ya ba dī yibī nīm gi cendi nə dāng di de me ca.

⁴⁻⁵ Dīm da, Māřī da, i aba yara nare ḥagini day nañe me, dwani dī anji àl ganandi di i dī geche nañe me ca, wála gi dē wunəng ya nare nə mare de dara àcṇa ìnda da, anji ùrə gi anji ùrndi nañ di cor 'yāndi bīlə dara dē bamarang daa gi Kris, i dara dusi dī lade duwa di me anə bīl nīm.

⁶ I dara bamara gi dē bamarang daa mīn di me anji dīmdī nīm daa muni lə gandīw mīn me ha chéndi daa dara ba dē lamnang dwāřī gi Jesu Kris mīn me.

⁷ Anji àl ganandi ladni yande gi Jesu Kris sumīw, i dara ba gilgi nare nə wara pii ba yarna àla gi ladni duwa dī nañ di.

⁸ I dara dusi dī lade dīnə Māřī duwa dī me anji bīlēng nīm daa me, i dara dusirēng dī anə kal mana gi Jesu dīwə, anji 'yàng gi bīlə di i dara mani dan nə àla nə lade bēdə, anji 'yàng bīlə ta di ta di i pēgiñ.

⁹ Bīlə gi ta dī, anə 'yow i dara giyə dan gi àla bēdə, yande da, kal gun 'wagina gi siw bēdə me ca.

¹⁰ Dara anji me i aba awandī anju me, anji bwandī dē kidēng nare nə dirway dara bamara gi dē bamarang gi Jesu Kris daa mīn di, dara ba dē àlnang mani nə lade. Mani nə lade nə ta di Māřī dāngřigī pii big dara ba dē àlnang gandagi le.

*Bamara ginə nare nə gindəgi jiga jiga sir day
daa mīn gi Jesu Kris*

¹¹ Ina yande da, 'yeni anə i Juwib bēdə dara anə wun i mīnang jiga, nare woni saba baña

'wagang ba anə i woni saba baña bədə, baña di ta di cendi sabdi i doni day gi icheyə pəgiñ gi isiragi day dara i mani day nə gindəgi bag. Yande da, kalna dusirəng gunəng mana gi dama dannə wála gi anə wor 'wacṇa gi Mār̄i bədə siñ di diwə.

¹² Me gun gi Mār̄i biyw di bədə siñ me, anə i nare nə Israyel bədə me anə 'ya i mijə mana gi nare nənə Mār̄i duwa nə anji ma gandagi gwale mana gi biw gi anji biyw di diwə. 'Yeni anə dam dīban īrmə gi mani didəgi lə me dīban Mār̄i me ca.

¹³ 'Yeni nə tanga pii da, anə dam yē gandiw, fīm da, caga da, anə yala bamar daa gi JesuKris mīn me, anə chidi yala Mār̄i siwə ib di i dara Kris bare duwa gi bor dodə ya sarga de di.

¹⁴ I dara anju di dānī me hilala jwam dam nīm mana gi dwaṛandi lə, nare nə Juwib me nə Juwib bədə me kaw, anji bamgi daa min gidigi nare nə gindəgi min tenene. I dara made duwa di anji mardī di me anji ichi gər gi dwaṛagi lə gi cigdigi bam cogi marande bulə dayyə.

¹⁵ Anji biy dwana dīnə bii gi 'woo ginə Juwib day me gwale duwa gilə dalawə pad me mani day nə gindəgi me bam, anji àl yande dara bama nare nə Juwib me nə Juwib bədə me daa min ba gidiñə ya gun duwa gi dirway min tenene de me ba damna gi hilala jwam me ca.

¹⁶ I dara made duwa di anji mardī daa habda gi dagila lə di me, anji day nīm gi nare nə Juwib me nə Juwib bədə me daa min, mendi marande di dwaṛagi lə bam gidigi gun min bamgi daa gi Mār̄i me ba damna gi hilala jwam me ca.

17 Jesu Kris gira siña lə ka way gwale ginə hilala jwam duwa 'yàgí nare nə Juwib bədə nə pii nə dam yē gi Māří me 'yàgí nare nə Juwib nə pii nə damnin ib gi Māří me ca.

18 I dara mani nə Kris àlgı dì me nendi nə də 'yang Juwib me, Juwib bədə me di də 'ywang birmə gaba chidi Māří gi abirandi di siwə ib gi birmə ginə dúndi dì wuse di min tenene ta di dīra.

19 Yande da, 'yeni nə Juwib bədə nə anə bo bidəng 'yàw Māří da, anə i mijé bədə dīm me anə i nare nə címə ciri dì dangə bədə me ca. Caga da, anə bor i gi nare nənə Māří duwa di min me Māří i wilang anju dīm.

20 'Yeni da, anə ilə mani nə Māří aw gi kulu dwařagi lə me nare nə Jesu kijigi me woni waya gwale ginə Māří duwa me da, cendi i kulu gindīw dì dodə cendi, me Kris da, i ya kura dì gi chidi dugdiyə pii pa dara yəə gi kulu di waya nīm daa mijag de.

21 I dara bamara gi daa gi Kris min dì me, mani nə jiga jiga nə gi aw gi kulu di yiw nīm daa we me kulu gi ta di jor nīm me gidi nīm gi kulu ginə Aba ciri duwa gi i duwa anju min tenene di.

22 I dara bamara dan gi Kris di daa min dì me anji ilə dáyang nīm daa min gi nare nə kal dusirəgi Aba ciri dīwə nə dang, dara ba nə gidinə ya kulu ginə Māří duwa gi anji dam lə gi birmə ginə dúndi duwa dīra di.

3

Pol biy mani nə budə lə nənə Kris duwa di

gindəgi daa

¹ Yande da, nə amsi Māřī: ındi gi Pol gi yin dange dara giyə gi nə àliw Jesu dara darang 'yeni nə anə i Juwib bədə di.

² 'Yang 'yeni da, anə doy gwale gi gi way dara dusi dì lade dì Māřī àl gandin me 'yàn giyə isənnə dara, ba nə wanang nim lə di.

³ Māřī gilən mani duwa nə anji budəgi big di dirənnə daa ya chine de dara ba nə 'wacṇanagi, me nə jangagi nim dodə bani caga ka me ca.

⁴ Mani nə nə jangigi ta di anə âsınagi da, anə ha 'wacṇa dara ındi da, ba nə 'wocṇ mani nə budə lə nə Māřī àlgı ilə dara Kris di gindəgi ladi nañe.

⁵ Mani nə budə lə nə ta di Māřī giləgi gandagi nare nə pii di daa bədə, dīm da, caga da, Dündi giləgi gandagi nare nə Māřī kijigi me woni waya Māřī biw, i cendi ca dayyə me Māřī chígı jiga dara giyə duwa di.

⁶ Mani nə budə lə nə gi gilgi daa di: I dara bamara gi daa min gi Jesu Kris di me, caga da, nare nə i Juwib bədə kaw, Māřī ha isəgi mani duwa nə 'ywaa nə lade nə ta di ya nare nə gindəgi Juwib de me ca. Mani nə lade dāng nə Māřī 'yágí da, i dayara gi cendi dayar gandagi daa ya gun min siw de. Mani nə Māřī biy gi bii gi ba 'yágí nare duwa di kaw, cendi 'ywagı le me ca, mani nə ta di pad cendi 'yogı i gi birmə ginə Nō dì lade dira.

⁷ I dara dusi dì lade dì Māřī àl gandin mana gi dwana duwa di àl giyə sinnə dì me mwom da, anji gidin nim aba giyə duwa gaba waya Nō dì lade gwale dīra.

⁸ Ḥindi gi nə wor targin̄ geche nare nənə Māři duwa taragi lə kaw, Māři àl gandin̄ dusi dì lade dara ba nə waynagi nare nə i Juwib bədə, gwale gi lade ginə Kris duwa. Anji i gun gi geche nañe, gun nem 'wacṇa gindiw pad bədə.

⁹ Me dang da, ba nə biynəgi nare pad gindiw daa pidenyə, ba i man me mani nə anju gi Māři ba budigi dodə pii big di. Anju gaba bwaa mani pad di ba budagi dodə bigdeñ wála gi ba àsi gi siña bá.

¹⁰ Iṛi caga da, paja nə daa me dolgə day me, yarna me 'wacṇana diriñ naa nənə Māři duwa nə 'yarbare nañ ta di dara nare nənə Māři duwa nə dayar dam mana min̄ dani.

¹¹ Mani nə Māři àlgı ta di pad, anji àlgı ya ba irim nim big wála gi anji wor àsa siña siñ di, mani nə ta di àlal yande dara bamara gi də bamarang daa gi Aba ciri inda gi Jesu Kris min̄ di.

¹² Bamara gi də bamarang daa min̄ gi Kris di me dusirəndi dì də kalang diwə me di də 'ywang birmə gaba chidi daa Māři siwə diban láñā.

¹³ Ina yande da, nə amsang kalna dusirəng sawna nimi wamani gi 'yon dara darang di bədə, dara wamani ni gi ta di ha wangə me ca.

Dwani dinə Jesu duwa di àl ganandi

¹⁴ I dara yande me nə piy gubirən dodə Abirandi gi Māři di dirəwə, amsiw dara darang.

¹⁵ I Māři di me nare nə dam daa gi gindagi day me nə dam dodə siña lə ka gi gindagi day me da, anji bogi anju.

16 Māřī da, i geche, gasinani duwa da, 'yanā dīra ilē bēdē, nē amsiw dara kal dwana dīnē Dúndi duwa 'yānang dwana mana gi dusirēngē.

17 Nē amsiw dāng bi dara Kris damna dusirēngē dara 'yeni da, anē kal dusirēng diwē me nē amsiw dara anē bwana sabirang hana dodē cog mana gi dwaniyē me damna yinē sīdēng lē wayna le me ca.

18 Ina yande da, 'yeni me nare nēnē Māřī duwa nē dāng me di anē ha 'ywaa dwana dī idī 'wacnā dwani dīnē Kris duwa di bīlnanī dīra me, charni dīra me, hwaa dīra me dūngē dīra me ca.

19 'Yeni kaw, anē ha 'wacnā dwani dīnē Kris duwa dī geche nañ dī dē nyamang 'wacnā gīndidī pad bēdē di, kal Māřī 'wanbinang dusirēng daa telele anju gang.

20 Anji Māřī da, nem àla mani pad nañ dwaya nē dē ûrēng gandagi me irmēng gandagi dusirēndi lē di bam, dara dwana duwa di àl giyē lē sīdēndi lē.

21 Kal nare pad 'waginaw gi jilay mana gi nare nēnē Māřī duwa nē dayar dam mana min dwarzagi lē dara bamara gi cendi bamar gi Jesu Kris daa min di, cendi 'waginaw gi jilay wála gi wála me gi dirin bīriñ me ca! Amen.

4

Bama gi sii daa ginē nare nē Māřī duwa day

1 Indi gi Pol gi gi yin dange dara giyē ginē àliw Aba ciri di da, nē ûrēng ajimar nim lē, kalna hára dan bwarna ya Māřī 'waga duwa gi anji 'wagang dī de.

² Asina dideng dodə me, ina i nare nə hilale me, unə dideng bam me ca. Gun gi we we dwařangə àlnang mani nə àcne kaw, yinə gi dwani me ca.

³ Jarna dara gama bama gi sii daa gi dundi dinə Mâr̄i duwa di 'yàng gandidi ta di me gamna bama dan gi sii daa di mana gi hilala jwammə.

⁴ Nare nənə Mâr̄i duwa nə dayar mana mìn di i Kris siw gi gidi gun siw mìn tenene di me dundi di wuse kaw, i min tenene me mani nə Mâr̄i 'wagang nə anə kal irmə dan didəgi lə di kaw, i min tenene me ca.

⁵ Aba ciri ìnda kaw, i min tenene me dusi ìnda di kala Mâr̄i diwə kaw, i min tenene me batem ìnda kaw, i min tenene me ca.

⁶ Mâr̄i kaw, i min tenene, anji me i nare abiragi pad, anji lam dwâr̄i nare didəgi lə pad me, àl giyə nare sidəgi lə pad me dam lə nare sidəgi lə pad me ca.

⁷ Dím da, Mâr̄i 'yàw wi wi kaw dusi duwa di lade di 'yanə díra lə bədə di ya Kris ba u siw 'yàdi gi made dara darandi ta de.

⁸ Ta di me i gwale gi Maktubu di Diri way da:
«Anji hagi mana gi daa cog me,
yibə nare bwagi tariwə hára ním me,
isəgi nare mani nə lade me ca.»*

⁹ Dím da, gwale gi gi wayiw ba: «Anji hagi mana gi daa cog» di da, gindiw i na mo? Gindiw da: Bag da, mana gi Kris wor haha yala daa siñ da, anji chéə gira dodə siña didə do.

¹⁰ Aba chéə gira dodə ta di i gi hagi ya daa cog siyyaya didə dara kal ba dam lə mani lə pad.

---

* **4:8 4.8** Diri (Psaume) 68.19

11 I anji me isigi nare mani nə lade mani nə di i giyə duwa gi jiga jiga di: nə min i nare nə Jesu kijigi me, nə min i woni waya Māří biw me, nə min i woni wayagi nare Nō dī lade me, nə dang da, i woni dībē Egilis dirēdi lə giləgi nare gwale ginə Māří duwa me ca.

12 Anji isigi nare nə ta di giyə gi ta di yande dara cendi ba dangrina nare nənə Māří duwa ba àlna giyə duwa dara kal nare nənə Māří duwa nə dayar mana min dī i ya Kris siw de di ba jwarna hana pii pii.

13 Ya ta de me, nare nənə Māří duwa nə dayar mana min di ha 'ywaa dwana me ha hára pii pii bìra dayara daa min pad mana gi dusi dī kala Māří gorndiw diwə me də 'wacnang gandiw me ca. Yande da, də ha kidəng nare nə gechide nə aliya inda nem dīm me də ha kidəng nare nə ladibe nañ bīriñ ya Kris de me ca.

14 Yande da, də ha wuneng ya dine nə 'yeng de bədə dīm. Nare woni lama mana ha nyama lamandi gi gwale gi kulagi bədə dīm. Me cendi ha giləndi mani nə àcne woni cwagdandi ya gale ba ug̱i mani cogdigi nim ka me ka me bədə dīm.

15 Dīm da, kal wi kaw waynaw jaw gwale siw gi dwani me, də hárang jwarba mana gi mani lə pad bīraa hára ijə Kris gi i doni gi sii di diw.

16 I anju di me dáy doni gi sii daa mana min dara cendi ba bamarna daa min ya gun sarbəw duwa yi gi doni gi siw bamiw nim daa min gidiw gi gun min siw ta de. De gun siw gi jiga jiga di àlna giyə ladı mwom da, Kris siw gi min di ha jwara me ha iñara nañ mana gi dwaniyə me

ca.

Ala gi mani nə dirway nə Māřī ùrgi

¹⁷ Yande da, nə wayang gi dwana di Aba ciri wun gandidi me nə ajimar lə diiyə di. Kalna 'woo birmə ginə nare woni 'wacṇa Māřī gi bag bədə day dī, dara cendi irmə day da, gindiw ilə bədə.

¹⁸ Cendi dirəgi desər daa mana gi gwale siw gi Māřī wayiw di diwə. Bılə gi Māřī 'yàw dī da, cendi ilə dwalinyə bədə. Cendi 'wocṇ mani nənə Māřī duwa bədə dara diđegi woye me.

¹⁹ Cendi nol bam, 'wocṇ mani nə lade me nə àcṇe me bədə, cendi hurə sidəgi mani nə àcṇeyə wála gi wála me hurə sidəgi mani woni àla jaweyə ha nım gi dirəgi pii pii me ca.

²⁰ DİM da, 'yeni da, gwale gi gi giləng dara Kris da, i yande bədə.

²¹ Bag da, 'yeni nə anə bamar daa gi Jesu mìn di, anə doy gwale gi gi wayiw ırı̄m dara diw me gi giləng gandiw 'yeni nə anə i duwa me da, gi gilə i gwale siw ginə Jesu duwa.

²² Ina yande da, kalna mani dan nə anə àlagì pii wála gi anə 'wocṇ gi Kris bədə siñ di bam. Cende dī idī àla mani nə àcṇe ha gandang anə àla gi mani nə ta di, cende dī ta di lamang myandang bam.

²³ Kalna dúndi dīnə Māřī duwa kilanginang ırı̄mə dan bam me 'yànang ırı̄mə gi dirway dusirəngə me ca.

²⁴ Caga da, àlna mani nə dirway nə Māřī ùrgi nə bor gi mani nə 'yoliw, yande da, mani dan nə

anə ha àla ha 'ya nə tiba me, nə lade bìrìñ me,
dara mani nə ta di swaa gwale sìw lə.

25 Ina yande da, kalna kulagi bam. Ina wi wi
kaw waynaw jaw gwale sìw, dara pad ìnda lə də
bamarang daa gidi gun mìn.

26 Wála gi dusirèng swana kaw, kalna àla àcña
dara dusirèng di so di si me, kalna dusirèng di
swaa di chínə dodə do me dawa d'wandina siñ.

27 Kalnaw Sidan birmə di dwayna didəng bam
bədə.

28 Kal gun gi ina mē pii da, a kalna mǐyni di
si dím, kaliw a àlna giyə gi mana ure duwa gi
birmə gi tiba me 'ywana gi mani duwa nə wama
me, yande da, anji ha nyama 'woo hiñe 'yágí
woni 'ywaan bədə me ca.

29 Kal gwale gi àcñe dìmnə bidəngə bədə,
wayna gwale gi 'yole gi aba 'yágí nare dwana
dara kalgi gi jwarbina nim mana gi dusi day di
kala lə. Yande da, anə ha àlagí nare woni dwaya
gwale mani nə lade.

30 Iri 'yeni da, àsina angal dan dara àla mani
nə ha àla dùndi di wuse di Māří 'yàng gandiñ
nagini bədə, anji 'yàdi wun ya lamba di gun
biyèng sidəngə dara ba anə i nare duwa, nə ñañ
wála mìn ba kidəng daa wamaniyə gi dìrìñ bìrìñ
anju.

31 Gama gi gwale dusiyə me, dusi di idì swaa
maña me, jarba gi nare me, nasiba gi marjje daa
pəng pəng gi nare me, cadiba gi nare me ca da,
'ywarna mani nə ta di bam həñ dwarangə me
dusi di àcñe di we we kaw, kalnadi bam.

32 Dím da, àlna dusi di lade me ina nare

nə hilale me gi kwandang me, kalna dusirəng hilalna kwandang dìdəgi lə ya Māři ba kal gi dusiw hilal ním dìdəngə dara ba anə i nare nənə Kris duwa di.

5

Mani nə nare nənə Māři duwa ha àlagì me nə cendi ha àlagì bədə me

¹ Caga da, mani dan nə àla wunə ya Māři duwa de, dara 'yeni da, anə i dindaw, anji ùrənge.

² Damna mana gi dwaniyə jang ya Kris ba ùrndi ním de me 'woo gi siw 'yàdi gi made ya sarga dì 'yoliw Māři de dara darandi.

³ Caga da, àlna kaya di idì 'yáa gi sidəng mad mad bədə dìm. Mani nə àcñe woni àla jawe nə ya ta de da, àlnagi bədə me àlna harni maniyə bədə me. Mani nə àcñe nə ta di pad kaw, wayna gwale day bidəngə bədə. Mani nə ta di dol nare nənə Māři duwa bədə me ca.

⁴ Gwale gi àcñe gi àl jawe me gwale gi 'ywala duwa ilə bədə me gwale gi wunjə gi àcñe me da, dwalang 'yeni bədə. Dìm da, 'yeni da, àlnaw Māři dóche dara mani nə anji àl gandang di.

⁵ Ìrmìnə dìdəngə dara woni kaya me woni àla mani nə àcñe nə àl jawe me woni àla harni maniyə. Mani nə ta di yi dusirəgi doy Māři gi bag bam. Nare nə ya ta di pad gi ha ásagi lə kwandagi dwarzagi lə dwāři dinə Kris me Māři me dayyə di bədə me ca.

⁶ Kal gun lamnang gi gwale gi gindìw ilə bədə di bədə, dara mani nə àcñe nə ya ta de pad me

Mâři dusiw so nim mana gi nare woni giŋə biw bam didəgi lə.

⁷ Yande da, nare nə ya ta de da, bamarna gandagi daa bədə pa pa.

⁸ Dara tanga pii da, anə dam ya banə dam i dilimmə de, me caga da, anə famar daa gi Aba ciri mìn da, ya ba də i nare nənə mana gi ácne duwa de. Yande da, àlna mani nə wunnə ya nare nə dam mana gi ácneyə day de.

⁹ Dara mana gi ácne di yè mani nə lade me, àla gi mani nə tiba me, gwale siw me.

¹⁰ Yande da, kanjina birmə gaba 'wacna mani nə 'yoliw Aba ciri.

¹¹ Mani nə gindəgi lə bədə nə nare àlgı dilimmə ta di hurna sidəngə bədə, d̄im da, gilnə mani nə ta di daa piđenyə dən.

¹² Mani day nə cendi àlgı budə lə ta di àl jawe naŋe me waya gi gwale day daa kaw, àl jawe me ca.

¹³ Bag da, mani nə ta di pad wála gi gi gilnəgi daa piđenyə mana gi ácneyə mwom da, àcna day ina ya man de kaw, gi ha yaragi daa lada dən.

¹⁴ Dang tugu mani pad nə gi bi gindəgi daa piđenyə di cor giđi mana gi ácne: i dara ta di me gi way ba:

«Ijim gaba 'ya nuni da, a dırəm daa me,
so daa nare nə mare dwařagi lə
me Kris ha ácnamme dusimmə gi mana gi ácne
duwa.»

¹⁵ Ina yande da, àśina angal dan mana gi hára dannə, kalna hára ya nare nə məng de bədə, d̄im da, hana wunə ya nare nə dırəgi nagdi de.

16 Wála gi caga ka da, àcɳ nan̄e, ina yande da, 'yeni da, anə 'ywana birmə hiŋe gaba àla mani nə lade da, àlna le.

17 I dara yande me kalna kidə nare nə woni irmə gwale bədə dī, dīm da, ırminə didəngə ladi le dara 'wacɳa mani nə Aba ciri ùrgi ba nə àlnagi di.

18 Kalna widibə gani dī, dara widibə gi gani da, ha myandang i bam, dīm da, kalna dündi dīnə Mār̄i duwa 'wana dusirəng daa telele tandi.

19 Yande da, pad dannə tunə diri di idī bwaw Mār̄i jilay me diri dī dündi dīnə Mār̄i duwa 'yàng gandidi me. Tunəw Aba ciri diri bwanaw gi jilay gi dusirəng dī min tenene.

20 Alnaw abirandi gi Mār̄i dóche wála gi wála gi Aba ciri ienda gi Jesu Kris sumīw mana gi mani nə 'ywanangə pad me ca.

Abe day gi dyaməw

21 Kal ina gun gi we kaw, àsinaw jaw dīw dodə dara anə i woni àlaw Kris horimbə.

22 'Yeni nə namde da, kal ina deme di we kaw, àsinaw tirədi dīdī dodə ya ba dī àsiw gi Aba ciri gi Kris dīdī dodə de.

23 Dara abe da, i dyaməw dīdə anju ya Jesu Kris ba i nīm nare nənə Mār̄i duwa nə dayar mana min dīdəgi lə ta de, anjī gang me bil nare nənə Mār̄i nə dayar mana min nə i ya siw de di daa anju.

24 Ina ya ta de da, deme di we kaw, àsinaw tirədi dīdī dodə mana gi maniyə pad ya nare nənə Mār̄i duwa nə dayar daa mana min ba gi àsiw gi Kris dīdəgi dodə ta de.

25 'Yeni nə abje kaw, gun gi we kaw, ùrnə dyaməw ya Kris ba ùrgi nare nənə Māří duwa nə dayar mana min de me u gi siw 'yàdī gi made dara daragi ta de.

26 Anji àl yande dara chíw gandagi Māří min tenene. Anji chíw gandagi Māří i wiya gi wiygí gi nimi me gi gwale me di.

27 Anji àl yande dara ba gil nare nənə Māří duwa nə dayar mana min di ladni day gi nañ di daa dırəwə anju gi Aba ciri gang, me sidəgi piyarna walang bədə me dırəgi ba lagdina bədə me, gi 'ywana mani nə àcne hine sidəgi lə bədə me. Anji ùr nare nənə Māří duwa nə dayar mana min di ba gi chínəw gandagi anju min tenene me ba gi àsinagi gwale dıdəgi lə hine bədə me ca.

28 I yande me abe gi we kaw, ùrnə dyaməw ya ba ùrgi siw duwa ta de: ya ta de da, gun gi ùrnə dyaməw da, ya ba ùr i siw duwa gi gun de.

29 Dii min yande gun àl siw ichin̄ mo? Bədə, anji ısiwe me dəngriw ladi me, ya Kris ba àl nım dara nare nənə Māří duwa nə dayar mana min de.

30 I dara pad də 'yang i siw tuliw di min di.

31 I dara ta di me Maktubu dinə Māří duwa way da: «*Abe ha swaa kala ciri dinə abəw me iw me bam me ha bamaragi gi dyaməw daa ca gidə gun siw min tenene.*»*

32 Mana gi gwale ta di dalawə gwale siw gi geche min budərə dodə: İndi gi Pol nə wayang gwale gi ta di gi way i dara Kris me nare nənə

---

* **5:31 5.31** Diyə gi mani gindəgi (Genèse) 2.24

Mãři duwa nø dayar daa mana min me.

³³ Yande pad kaw, 'yeni da, kal wi kaw ùrnø dyamøw ya siw duwa de me, deme di kaw, àlnaw tirødi horimbø me ca.

6

Dine me abiragi me idøgi me

¹ 'Yeni nø dine da, àlna wařang bidøgi, dara ta me i mani nø i gi birmø day tiba nø Aba ciri ùr ba anø àlnagi di.

² «Àlgì nø abam day gi im horimbø.»* Mana gi bii gi 'woo dalawø pad da, ta di me i gi pii Mãři ma gi biw gi anji biyw di.

³ Gwale duwa gi ba dara: «Ba mø ha 'ywaa 'ywala me ba mø ha dama bìra biyø dim di hoy dodø siňa didø ka me ca.»

⁴ 'Yeni nø dine abiragi da, kalna myandagi dindirang dusirøgi di, dim da, gamnagi le gi gisøni irinøgi le me gi gilø nø ya Aba ciri inda ba gilndi nim de.

Koy me woni ciri day me

⁵ 'Yeni nø koy da, àlna woni ciri dan nø dodø siňa didø ka bidøgi gi horimbø me àsagi dii dodø me àlnagi giyø gi dusi di min me ya anø ba àliw gi Kris giyø ta de.

⁶ Anø àl woni ciri dan di bidøgi dara cendi ba yarnang me sidøgi ba 'ywalmagi nim mira bødø, dim da, àlnagi yande dara ba anø i koy nønø Kris duwa me, dara anø ùr ba anø àl i Mãři biw gi dusirøng di min me ca.

---

* **6:2 6.2** Kirara gi daa (Exode) 20.12; Deteronom 5.16

7 Alna giyə dan di gi dusirəng dì min ya giyə di ba mə àliw gi Aba ciri de, kalna àla giyə ya ba anə àlgı i nare de mira dì.

8 Irminə didəngə ladina: Gun gi kwaya labaa, gi pəgiñ kaw, àlna giyə duwa ladina da, Aba ciri ha 'ywagaw gwayni duwa le mana gi giyə duwa gi àla lə.

9 'Yeni nə kòy woni ciri day kaw, àlnagi horimbə ya kòy dan di ba gi àlang nım de me ca. Alnagi wamani bədə. Irminə dara 'yeni me kòy dan dì me da, Aba ciri dan i min tenene ilə alə daa, anjji i aba piyə nare dirəgi bədə.

Mani woni jara say

10 'Yaña duwa lə da, nə ùr ba nə wayang, kanjına dwana dan mana gi Aba ciri sìwə me mana gi dwana duwa dì nañ di sidə me ca.

11 Layna mani woni jara say nə Mâři 'yàng pad bwana sidəngə, dara dìbə nım waya mana gi boy dìne Sidan dìra dì twanadì di dirədi lə.

12 Dara nendi da, də kwabang dìm di i gi nare bədə, dìm da, dìm ìnda da, də kwabang i gi dündi dì àcne dolgə day, me də kwabang gi dündi di lam dwâři mana gi sìna didə di dilimmə ka di me dündi dì àcne pad dì dam mana gi sìna bulə day gi siyaya lə me ca.

13 I dara ta dì me layna mani woni jara say nə Mâři 'yàng di daa pad isirangə dara dìbə nım waya wála gi àcneyə me dìm di 'yañina bam kaw, dìbinə daa wayna le com.

14 Dìbinə wayna le, yinə gwale sìw gi wun ya gare gi gun ma gi wamdaw daa de di wayna le.

Hurna mani nə tiba di, ya gare gi dore gi gun hurəw sibirəwə gam gi siw ta de,

¹⁵ dībinə ib dara wayagi nare Nō dī lade dī idī 'yagī nare hilala di daa, dībə gi ib da, wun ya gibande nə gun hurə gidawə de.

¹⁶ Mani nə weyə kaw, kalna dusirəng Māři diwə ya gun ba yigi dogə isəwə ta de. Ya ta de da, dēche dī dùwa bīdə dīnə Sidan duwa ha dīmə hárā sidəngə bēdə.

¹⁷ Yinə bīlə gi Māři 'yàng gandiw gi wun ya jagiwa di ligiwi gun dīw dara jara gi say yande, 'yaňa duwa lə da, unə suginə dī chere dī dūndi dī Māři duwa 'yàng gandidi ta di isirangə. Suginə dī chere di i gwale ginə Māři duwa di.

¹⁸ Yande da: Amsina Māři gi dusirəng dī min, ûrnəw gi wála wála me gi dwana dīnə dūndi dīra me yande da, amsinaw dīban bwaa gi gwayni. Amsina dara nare nənə Māři duwa pad me ca.

¹⁹ Amsina Māři dara daran me ca, dara kaliw a 'yānan gwale binnə. Yande da, nə ha wayagi nare dīban láňa, Nō dī lade dī Māři budidī dodə pii gwale dīra.

²⁰ Indi ginə i Māři aba biw di, giyə ni da, i waya gi Nō dī lade gwale dīra, gi yin magdin àsin dangeyə da, amsina Māři dara kal nə way gwale dīra dīban bwaa gi gwayni dara i giyə ni gi nə ha àlaw.

Labiya dinə Pol duwa

²¹ Caga da, nə giyəng Tichik chendin ginə ûriw naň, gi i aba àla giyə ginə Aba ciri duwa, gi i aba àla mani nə tiba di. Anji ha wayang ba nə dam i

man mo, dara 'yeni kaw, ba anə 'wacñana mani ni nə nə àlagì me ca.

²² Nə giyəng gandiw bag dara anju ba waynang nõ nin me 'yànang abnani dusirègi me ca.

²³ Kal Mârñ gi i abirandi me Aba ciri ìnda gi Jesu Kris me 'yànagì chamre woni kala dusirègi Jesu Kris dìwə hilala jwam me dwani me dusi dì kala me ca.

²⁴ Kal Mârñ piynə bìw mana gi nare woni ùrə Aba ciri ìnda gi Jesu Kris dìdəgi lə pad gi dwani day dì 'yaña dira ilə bədə bìxin di.

**Maktubu dinə Mārī duwa
Somrai: Magtubu dənē Mārī (New Testament+)**

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Somrai)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files

dated 3 Jul 2025

709a9ed4-78c1-5393-bf98-819ac0f1bbbc